

Nettokostnadsavvikelser och nettokostnadsjämförelser

Nämnd	Information nämnd	Sid nr
För- och grundskolenämnd	2022-11-24	1
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	2022-10-26	8
Individ- och familjeomsorgsnämnd	2022-11-16	12
Äldreomsorgsnämnd	2022-11-17	18
Kulturnämnd	2022-10-26	25
Fritidsnämnd	2022-11-23	29

Analys av nettokostnadsavvikelse, förskola, grundskola och fritidshem.

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige i uppdrag till berörda nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Dessa analyser har utgjort analysunderlag i planeringsprocess för 2023. Uppdraget är därmed avslutat. Efter utvärdering av den nya planeringsprocessen ska dessa analyser fortsättningsvis utgöra ett analysunderlag som en del i ordinarie planeringsprocess.

Centrala tillämpningsanvisningar för analys av nettokostnadsavvikelse har tagits fram, vilka ligger till grund för analysen.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämnningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

För- och grundskolenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för följande verksamheter; förskola, fritidshem och grundskola.

Nettokostnadsavvikelsen för förskola, fritidshem och grundskola inkluderar även kostnader som ligger **utanför** för- och grundskolenämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg m.m.

Analys av nettokostnadsavvikelse bör göras med viss försiktighet före och efter år 2019 då det nya kostnadsutjämnningssystemet påverkar.

Utifrån givna anvisningar ska inte några kvalitetsmått ingå i analysen, om höga eller låga kostnader motsvaras av hög/låg kvalitet kommenteras därför inte.

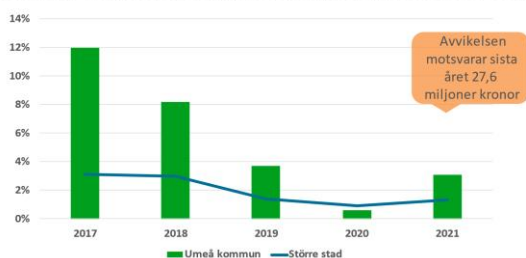
Förskola

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet förskola i procent de senaste 5 åren

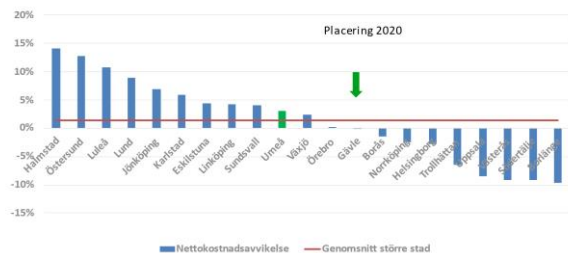

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse förskoleverksamhet för större städer år 2021, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för förskola har för Umeå Kommun minskat de senaste åren, men har ökat från 2020 till 2021. Avvikelsen motsvarar för senaste året 27,6 mnkr och ligger något över större stad. Det betyder att kostnaden för kommunens förskola är något högre än vad Umeå Kommun förväntas kosta med tanke på strukturen. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider m.m. Nettokostnadsavvikelsen för förskola inkluderar även öppen förskola vilket inte omfattas av nämndens uppdrag.

Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2021 i procent och vi kan då se att Umeå Kommun har ungefär samma nettokostnadsavvikelse som genomsnittet bland samtliga större städer. År 2020 hade Umeå Kommun en lägre avvikelse.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet förskola i procent de senaste 5 åren

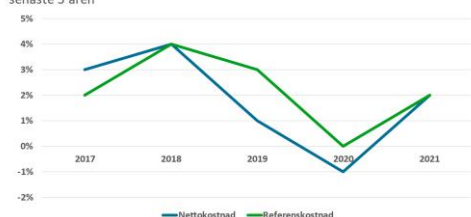

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet förskola, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Nettokostnaden har ökat mer än referenskostnaden från år 2020 till år 2021 för Umeå Kommun (diagram 3). Referenskostnaden visar att Umeå Kommuns kostnader borde öka med tanke på strukturen men nettokostnaden visar att Umeå Kommun har ökat mer än referenskostnaden. Vilket indikerar att del av den ökning vi ser i nettokostnadsavvikelsen beror på att Umeå Kommun ökat mer än referenskostnaden.

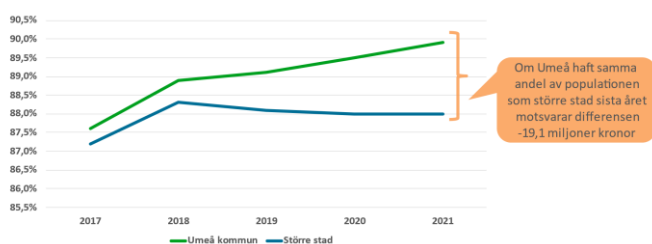
För större stad (diagram 4) ser vi en ökning i referenskostnaden och en kraftigare ökning av nettokostnaden även för större stad, vilket förklarar även större stads ökning av nettokostnadsavvikelsen.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

Diagram 5

Andel av populationen för verksamhet förskola i jämförelse med större stad

Källa: Kolada

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet fritidshem i procent de senaste 5 åren

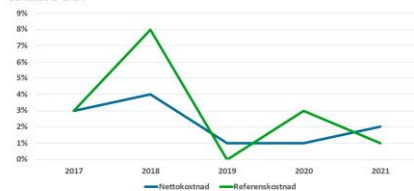

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet fritidshem, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

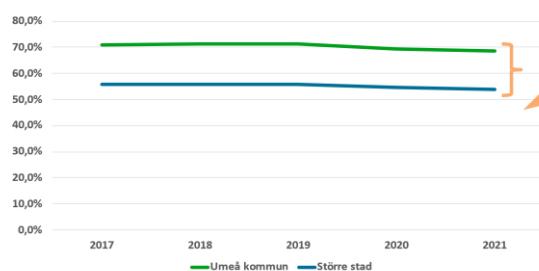
För Umeå Kommun har referenskostnaden minskat och nettokostnaden ökat, vilket innebär att Umeå Kommuns kostnader har ökat mer än vad som förväntas med tanke på strukturen. För större stad (diagram 4) ser vi samma trend som för Umeå Kommun, alltså att nettokostnaden ökar men referenskostnaden minskat, förändringen i nettokostnad och referenskostnad för större stad är dock lägre jämfört med Umeå Kommun. Ökningen i nettokostnadsavvikelsen kan delvis förklaras av att Umeå Kommuns kostnader ökat mer än referenskostnaden.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

Diagram 5

Andel av populationen för verksamhet fritidshem i jämförelse med större stad

Om Umeå haft samma andel av populationen som större stad sista året motsvarar differensen -57,9 miljoner kronor

Källa: Kolada

Den största förklaringen till att Umeå Kommun har en högre nettokostnadsavvikelse jämfört med större stad är för att man har en högre andel av populationen i sin verksamhet. Hade Umeå Kommun haft samma andel av befolkningen i fritidshem som större stad hade Umeå Kommun haft 57,9 mnkr i lägre kostnader. Andel av populationen förklarar dock inte ökningen i nettokostnadsavvikelse mellan år 2020 och 2021 då differensen i andel av populationen är 14,9 % både år 2020 och 2021. Ökningen i nettokostnadsavvikelsen mellan år 2021 och 2022 beror på att Umeå Kommun har ökat sina kostnader mer än referenskostnaden.

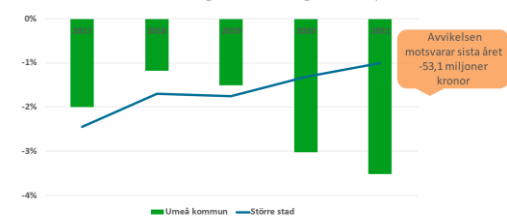
Grundskola

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för verksamhet grundskola i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse grundskoleverksamhet för större städer år 2021, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för grundskola har för Umeå Kommun minskat de senaste åren. Från år 2018 syns en minskning av nettokostnadsavvikelsen där avvikelsen för grundskolan år 2021 är -3,5 % och lägre än större stad. Det betyder att kostnaden för kommunen för grundskola är lägre än vad Umeå Kommun förväntas kosta med tanke på strukturen. År 2021 motsvarar avvikelsen -53,1 miljoner kronor för Umeå Kommun och vi ser en ytterligare minskning från 2020 till 2021. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider och lärverktyg.

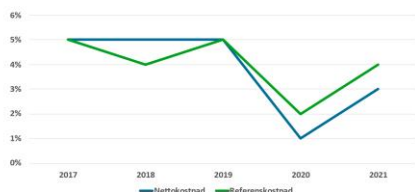
Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2021 i procent och vi kan då se att Umeå Kommun ligger under genomsnittet bland större stad för 2021 och har minskat sin nettokostnadsavvikelse jämfört med 2020.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för verksamhet grundskola i procent de senaste 5 åren

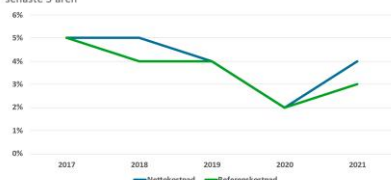

Källa: Skola

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för verksamhet grundskola, i procent de senaste 5 åren

Källa: Skola

Referenskostnaden och nettokostnaden för Umeå Kommun följs åt och att Umeå Kommuns kostnader har utvecklats i samma riktning som referenskostnaden. Förändringen i nettokostnadsavvikelsen mellan år 2020 till 2021 förklaras inte av att Umeå Kommuns nettokostnad förändrats. För större stad (diagram 4) har nettokostnaden ökat mer än referenskostnaden, eftersom nettokostnadsavvikelsen påverkas av utvecklingen i andra kommuner så förklaras minskningen av Umeå Kommuns nettokostnadsavvikelse av att större stad ökat sina nettokostnader mer än referenskostnaden.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

För grundskola redovisas inte andel av populationen då 100 % av befolkningen i åldersgruppen förväntas befinna sig i grundskolans verksamhet.

Analys av nettokostnadsavvikelse, gymnasieskola.

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige i uppdrag till berörda nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Dessa analyser har utgjort analysunderlag i planeringsprocess för 2023. Uppdraget är därmed avslutat. Efter utvärdering av den nya planeringsprocessen ska dessa analyser fortsättningsvis utgöra ett analysunderlag som en del i ordinarie planeringsprocess.

Centrala tillämpningsanvisningar för analys av nettokostnadsavvikelse har tagits fram, vilka ligger till grund för analysen.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnings och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för verksamheten gymnasieskola. Nettokostnadsavvikelsen för gymnasieskola inkluderar även kostnader som ligger **utanför** gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvarsområde, exempelvis kostnader för lokaler, måltider, vissa IT-kostnader som ingår i lärverktyg.

Analys av nettokostnadsavvikelse bör göras med viss försiktighet före och efter år 2019 då det nya kostnadsutjämningsystemet påverkar.

Utifrån givna anvisningar ska inte några kvalitetsmått ingå i analysen, om höga eller låga kostnader motsvaras av hög/låg kvalitet kommenteras därför inte.

Nettokostnadsavvikelse

Syftet är att analysera trenden för hur den egna kommunen rör sig relativt större stad.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för gymnasiet i procent de senaste 5 åren

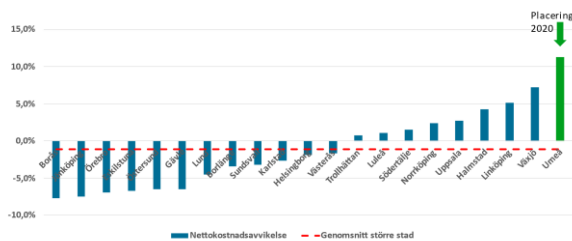
Avvikelsen motsvarar sista året 54 miljoner kronor

Källa: Kolada

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse gymnasiet för större städer år 2021, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för Umeå Kommun har varierat under de senaste 5 åren. Från år 2018 syns dock en succesiv minskning av nettokostnadsavvikelsen. År 2021 motsvarar avvikelsen 54 miljoner kronor för Umeå Kommun. Vilket betyder att kostnaden för kommunens gymnasieskola är högre än den förväntade kostnaden med tanke på strukturen. Ett brett programutbud och höga ambitioner ger en högre kostnad i jämförelse med strukturen och gruppen större städer som ligger på en nettokostnadsavvikelse under den förväntade. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler, måltider och lärverktyg.

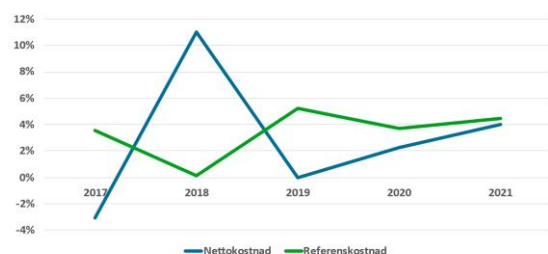
Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2021 i procent, Umeå Kommun har en hög avvikelse jämfört med större stad och högst nettokostnadsavvikelse bland samtliga större städer. Även år 2020 hade Umeå Kommun högst avvikelse.

Referenskostnadens utveckling jämfört med nettokostnadens utveckling

Syftet är att se om det är referenskostnaden eller nettokostnadens utveckling som har påverkat nettokostnadsavvikelsen.

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för gymnasiet Umeå Kommun i procent de senaste 5 åren

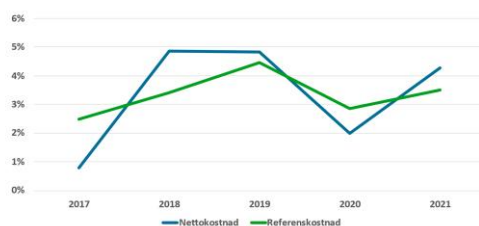

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för gymnasiet, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Utvecklingen av nettokostnaden för Umeå Kommun har varierat de senaste 5 åren och 2018 ökade nettokostnaden kraftigt till över 10 % för att sedan 2019 vara runt 0 %. Det kan konstateras att fördelning av kostnader inom Umeå Kommun inte skett på ett tillförlitligt sätt under år 2018 och siffrorna bör därför ses på med försiktighet. Trenden bortsett från 2018 är att den ökat något under perioden och för 2021 ligger den på ca 4 % strax under referenskostnaden. Utvecklingen av nettokostnaden för större stad har ökat från 2017 till 2021. Från 2017 till 2018 har kostnaden ökat vilket vi även ser för Umeå Kommun. Under 2019 ligger kostnaden kvar på liknande nivå som år 2019 men från 2019 till 2020 sker en stor minskning för att sedan öka från ca. 2 % för 2020 till något över 4 % för 2021.

Referenskostnadens utveckling för Umeå Kommun har under åren varierat kraftigt men från år 2020 till år 2021 har den ökat marginellt. Nettokostnaden ligger strax under referenskostnaden. Referenskostnadens utveckling för större stad har ökat från 2017 till 2021 men från 2019 till 2020 ser vi en minskning även i referenskostnaden. Från 2020 till 2021 ligger nettokostnad över referenskostnad vilket innebär att kostnadsutvecklingen i större stad har varit högre än utvecklingen av referenskostnaden. Ökningen i nettokostnadsavvikelsen för större stad beror på kostnadsutvecklingen bland kommunerna i större stad. För Umeå Kommun är scenariot det motsatta nettokostnadsavvikelsens minskning beror på att Umeå Kommun har en lägre kostnadsutveckling än större stad.

Andel av population

Syftet är att se om vår andel av populationen som nyttjar aktuell verksamhet avviker i jämförelse med större stad.

Nyckeltalet gymnasiefrekvens har utgått och därför måste översyn av ersättande nyckeltal undersökas för att få ett bra ersättningsnyckeltal. Något sådant har inte kunnat identifieras för år 2021.

För år 2020 när gymnasiefrekvens fanns som nyckeltal hade Umeå Kommun en högre andel av populationen i gymnasieskolan i jämförelse med större stad de senaste åren. Hade Umeå Kommun haft samma andel av populationen som större stad år 2020 hade Umeå Kommun haft lägre kostnader.

Analys av nettokostnadsavvikelse

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige i uppdrag till berörda nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Dessa analyser har utgjort analysunderlag planeringsprocess för 2023. Uppdraget är därmed avslutat. Efter utvärdering av den nya planeringsprocessen ska dessa analyser fortsättningsvis utgöra ett analysunderlag som en del i ordinarie planeringsprocess.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämnningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsjämförelse:

Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

Individ- och familjenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för följande verksamheter; individ- och familjeomsorg och LSS.

Analys av nettokostnadsavvikelse bör göras med viss försiktighet före och efter år 2019 då det nya kostnadsutjämnningssystemet påverkar.

Individ- och familjeomsorg

Nettokostnadsavvikelse

Nettokostnad för individ- och familjeomsorg avser vård för vuxna med missbruksproblem, barn- och ungdomsvård, övrig vuxenvård, ekonomiskt bistånd samt familjerätt och familjerådgivning. Avser samtlig regi.

Diagram 1

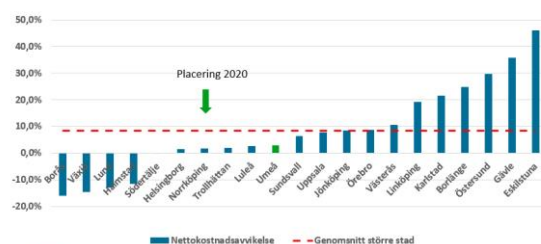
Nettokostnadsavvikelsens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Diagram 2

Nettokostnadsavvikelse Individ- och Familjeomsorgen för större städer år 2021, i procent

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Nettokostnadsavvikelsen för individ- och familjeomsorgen har förändrats mycket under denna period. 2017 var nettokostnadsavvikelsen 9,7 %, motsvarande 43 Mkr. 2018 minskade nettokostnadsavvikelsen väsentligt och har sedan dess ökat en aning varje år. 2021 var nettokostnadsavvikelsen 2,8 %, motsvarande 15 Mkr.

Större stad har i stället ökat sin nettokostnadsavvikelse på denna 5-årsperiod. 2017 var nettokostnadsavvikelsen 3,6 %, motsvarande 21 mkr. 2021 är nettokostnadsavvikelsen 9,3 %, motsvarande 58 mkr. Dock har större stad minskat sin nettokostnadsavvikelse mellan 2021 och 2020.

Vid jämförelse med större städer 2021 har Umeå Kommun förflyttat sig lite till höger och ligger nu närmare mitten. Detta innebär att några av de andra kommunerna inom kommungruppen större stad fått en lägre nettokostnadsavvikelse.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

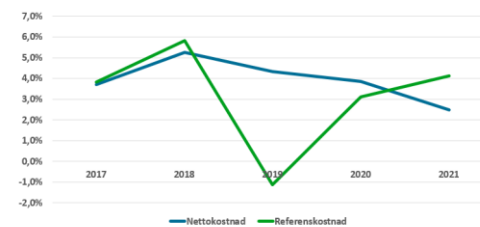
Netto- och referenskostnadens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i procent de senaste 5 åren, Umeå kommun

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för Individ- och Familjeomsorgen, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada
UMEÅ KOMMUN

Utvecklingen av nettokostnaden för Umeå kommun har varit relativt konstant under perioden, men trenden är att den ökat något under perioden, då framför allt de tre senaste åren. Detta efter en minskning av nettokostnaden 2018. Utvecklingen av referenskostnaden är även den någorlunda konstant, efter en rejäl höjning 2018. Detta är även orsaken till den nya trenden som också visualiseras i (diagram 1), där Umeå Kommun gick från en hög nettokostnadsavvikelse 2017 till en

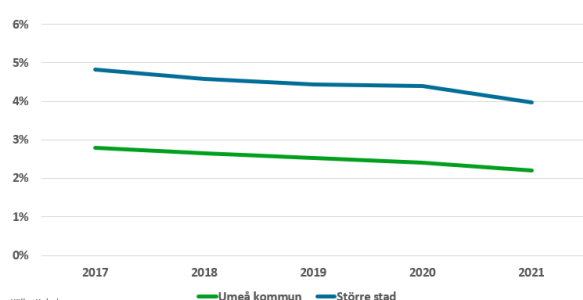
negativ nettokostnadsavvikelse 2018. Därefter har nettokostnaderna ökat något mer än referenskostnaderna fram till 2021.

Nettokostnadens utveckling för större stad har varit rätt stilla de senaste åren, men trenden är att nettokostnaderna är svagt minskade. Nettokostnaderna har med andra ord inte ökat lika mycket de senaste åren. Utvecklingen av referenskostnaden är även den någorlunda konstant för större stad, förutom en rejäl minskning av referenskostnaden 2019. Vilket är en stor faktor till större stads ökade nettokostnadsavvikelse 2019 (som visualiseras i diagram 1).

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, jämförelse med större stad

Källa: Kolada

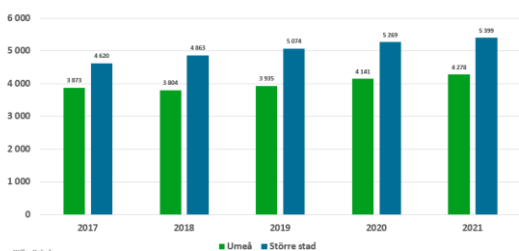
Vid analys av population har urvalet gjord utifrån de faktorer som kommunen bör följa upp utifrån Agenda 2030 samt vedertagna effektivitets mått i Kolada. Parametern som jämförs är andelen invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, jämförelse med Större stad.

Umeå kommun har under hela perioden haft en lägre andel invånare som erhållit ekonomiskt bistånd.

Analys av nettokostnadsjämförelse

Diagram 6

Nettokostnadens utveckling för Individ- och Familjeomsorgen i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Källa: Kolada

Diagram 7

Procentuell avvikelse i nettokostnad för Individ- och familjeomsorgen jämfört med större stad de senaste 5 åren

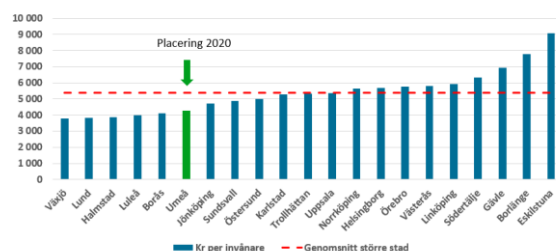

Källa: Kolada

Diagram 8

Nettokostnad Individ- och Familjeomsorgen för större städer år 2021, kr/invånare

Källa: Kolada

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns individ- och familjeomsorg har en lägre kostnad per invånare jämfört med större stad mellan 2017 och 2021. För Umeå Kommun har nettokostnaden ökat från 2017 till 2021 med 405 kr/invånare, att jämföra med större stad som ökat från med 779 kr/invånare.

Den procentuella avvikelser i nettokostnad för individ- och familjeomsorgen jämfört med större stad de senaste 5 åren, visar att även om nettokostnaden ökat så har den ökat i något större omfattning för kommungruppen större stad. Dock de två senaste åren, har nettokostnaden för Umeå Kommun ökat lite mer än nettokostnaden för större stad.

Vid jämförelse med större stad och åren 2021 och 2020 så vidmakthåller Umeå kommun sin placering avseende nettokostnad per invånare.

LSS

Nettokostnadsavvikelse

Avser insatser som ges med stöd av LSS, assistansersättning enligt SFB och HSL (hemsjukvård) i samband med LSS-insatser. Gäller följande insatser: Rådgivning och annat personligt stöd (råd och stöd), personlig assistans enligt LSS och assistansersättning enligt SFB, ledsagarservice, kontaktperson, avlösarservice i hemmet, korttidsvistelse utanför hemmet, korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år, boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdom, boende i bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna samt daglig verksamhet.

Diagram 1

Nettokostnadsavvikelsens utveckling för LSS i procent de senaste 5 åren

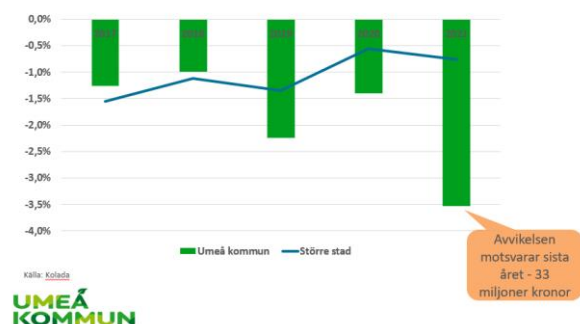
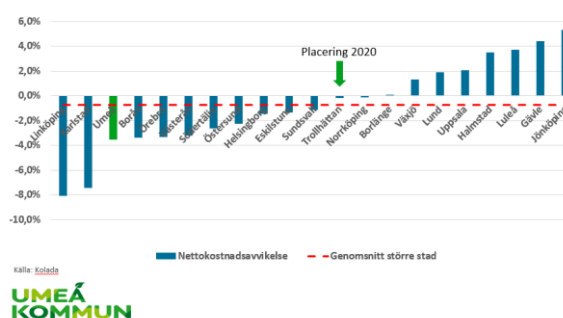

Diagram 2 Nettokostnadsavvikelse LSS för större städer år 2021, i procent

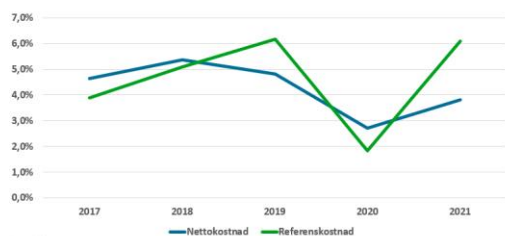
Nettokostnadsavvikelsen har varierat under denna period. Större stad har följt samma trend om än med mindre fluktuation. Umeå kommun ökade sin nettokostnadsavvikelse från -1,4 % till -3,5 % mellan 2020 och 2021, medan större stad enbart ökade sin avvikelse från -0,6 % till -0,8 %. Därav har Umeå Kommun förflyttat sig längre ut mot vänstersidan bland större städer och är nu den kommun med 3:e störst negativ nettokostnadsavvikelse, efter Linköping och Karlstad. Ett negativt värde innebär att det är ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat.

Nettokostnadsavvikelsen för Umeå Kommun 2021 motsvarar -33 Mkr och för större stad motsvarar nettokostnadsavvikelsen -6 Mkr.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för LSS i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

UMEÅ
KOMMUN

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för LSS, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

UMEÅ
KOMMUN

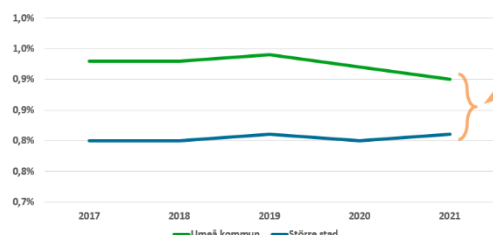
Utvecklingen av netto- och referenskostnaden för Umeå kommun har följts åt i stora drag. Trenden över dessa år visar att referenskostnaden är rätt linjär över 5 årsperioden, med en mindre ökning mellan 2019 och 2020 på 1,8% och en större ökning mellan 2020 och 2021 på 6,1 %. Medan nettokostnaden enbart ökade med 3,8% mellan 2020 och 2021. För perioden så är det en nedåtgående trend för nettokostnaden, där nettokostnaden inte ökat lika mycket de senaste åren. Så den ökade negativa nettokostnadsavvikelsen 2021 beror både på att referenskostnaden ökat markant mellan 2020 och 2021, samt att nettokostnaden inte ökat i samma utsträckning som referenskostnaden.

Utvecklingen av netto- och referenskostnaden för större stad har varit samstämd under hela perioden. Mellan 2020 och 2021 ökad nettokostnaden näst intill lika mycket som referenskostnaden för större stad, nettokostnaden ökade med 5,8 %, och referenskostnaden med 5,9 %. Denna nettokostnadsökning är störst för perioden för större stad, som tidigare haft en kraftigt nedåtgående trend mellan tidigare år.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen för LSS i jämförelse med större stad - Invånare med insatser enligt LSS, andel

Källa: Kolada

UMEÅ
KOMMUN

Medel en skillnad om 0,09 % - ingen större differens. I och med LSS-utjämningsystemet är det svårt att beräkna en sådan differens.

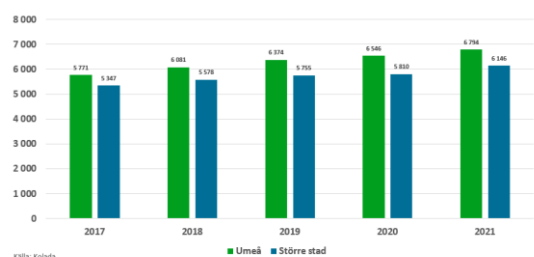
Vid analys av population har urvalet gjorts utifrån de faktorer som kommunen bör följa upp utifrån Agenda 2030 samt vedertagna effektivitets mått i Kolada. Parametern som jämförs är andelen invånare med insats enligt LSS, jämförelse med större stad.

Umeå kommun har en något högre andel invånare med insats enligt LSS än större stad. I snitt är skillnaden 0,09 %. I och med LSS-utjämningsystemet så ska i teorin detta balanseras ut inom Sverige. För att exemplifiera detta visas nedan en tabell av LSS-utjämnings, kronor per invånare, jämfört med större stad för samma tidsperiod.

LSS-utjämnings kommunen, kr/inv	2017	2018	2019	2020	2021
Umeå kommun	460	474	505	558	562
Större stad	921	871	904	1 053	1210

Analys av nettokostnadsjämförelse

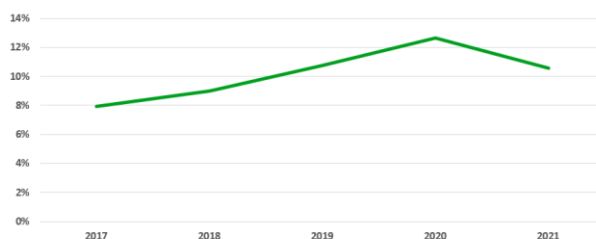
Diagram 6 Nettokostnadens utveckling för LSS i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Källa: Kolada

UMEÅ
KOMMUN

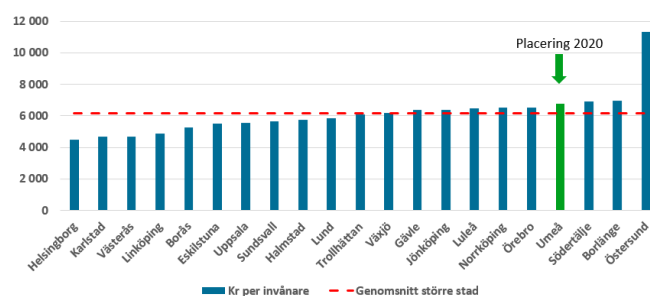
Diagram 7 Procentuell avvikelse i nettokostnad för LSS jämfört med större stad de senaste 5 åren

Källa: Kolada

UMEÅ
KOMMUN

Diagram 8 Nettokostnad LSS för större städer år 2021, kr/invånare

Källa: Kolada

UMEÅ
KOMMUN

Nettokostnaden har ökat under dessa år med drygt 4,3 % per år i Umeå kommun och 3,7 % i större stad. Den procentuella avvikelserna jämfört med större stad har ökat varje år, fram till 2021 där vi ser ett trendbrott där större stad har haft en högre nettokostnadsökning än Umeå Kommun.

Vid jämförelse med större stad och åren 2021 och 2020 upprätthåller Umeå kommun sin placering avseende nettokostnad per invånare.

Sammanfattning

Inom nämndens verksamheter ses nettokostnadsavvikelser för individ- och familjeomsorg och LSS. För individ- och familjeomsorgen inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2021 2,8 % eller 15 Mkr. En mindre avvikelse och mycket lägre i jämförelse med större stad som hade en nettokostnadsavvikelse 2021 på 8,3%. Om Umeå skulle haft samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelserna skulle öka från 15 Mkr till 48 Mkr. För LSS inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2021, -3,5 % eller -33 Mkr. Ett negativt värde som innebär att det är ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat och det var även lägre i jämförelse med större stad som hade en nettokostnadsavvikelse 2021 på -0,8 %. Om Umeå skulle haft samma procentuella avvikelse som snittet i större stad skulle det innebära att avvikelserna skulle minska från -33 Mkr till -6 Mkr.

Analys av nettokostnadsavvikelse

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige i uppdrag till berörda nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Dessa analyser har utgjort analysunderlag i planeringsprocess för 2023. Uppdraget är därmed avslutat. Efter utvärdering av den nya planeringsprocessen ska dessa analyser fortsättningsvis utgöra ett analysunderlag som en del i ordinarie planeringsprocess.

Begreppsdefinitioner

Nettokostnad:

Verksamhetens nettokostnad, dvs vad verksamheten faktiskt kostar med hänsyn till verksamhetens intäkter.

Nettokostnadsavvikelse:

Nettokostnadsavvikelse är differensen mellan referenskostnaden för en verksamhet och faktisk nettokostnad för en verksamhet i en viss kommun.

Referenskostnad:

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet borde kosta enligt kostnadsutjämningsystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet samt med hänsyn taget till respektive kommuns strukturella förutsättningar. Dvs den är beräknad för varje enskild kommun och verksamhet. Referenskostnaden rör sig relativt andra kommuner då den beror på kostnadsutvecklingen i rikets alla kommuner.

Nettokostnadsjämförelse:

Jämförelse utifrån verksamhetens faktiska nettokostnader.

Tillvägagångssätt:

Basen för all informationsinhämtning är Kolada. Detta för att säkerställa att det är officiella data och att jämförelser och kontroller av data ska vara lättillgänglig för alla. Jämförelser görs där så är möjligt utifrån att det finns data i Kolada.

Analys:

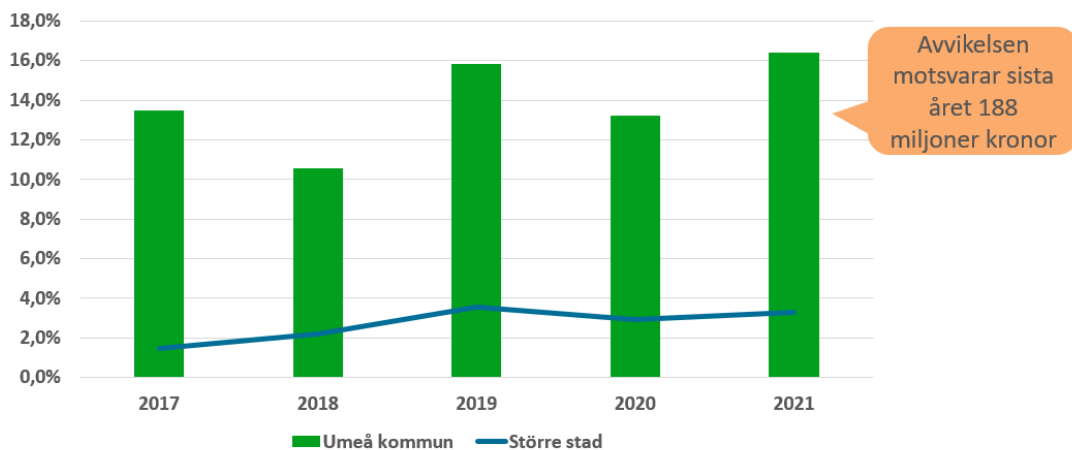
Äldrenämnden rapporterar nettokostnadsavvikelser för verksamheten äldreomsorg. Nettokostnadsavvikelsen för äldreomsorg inkluderar kostnader för särskilt boende, ordinärt boende och öppen verksamhet äldreomsorg.

Analys av nettokostnadsavvikelse bör göras med viss försiktighet, då det nya kostnadsutjämningsystemet påverkar jämförbarheten åren före och efter 2019.

Nettokostnadsavvikelse

Diagram 1

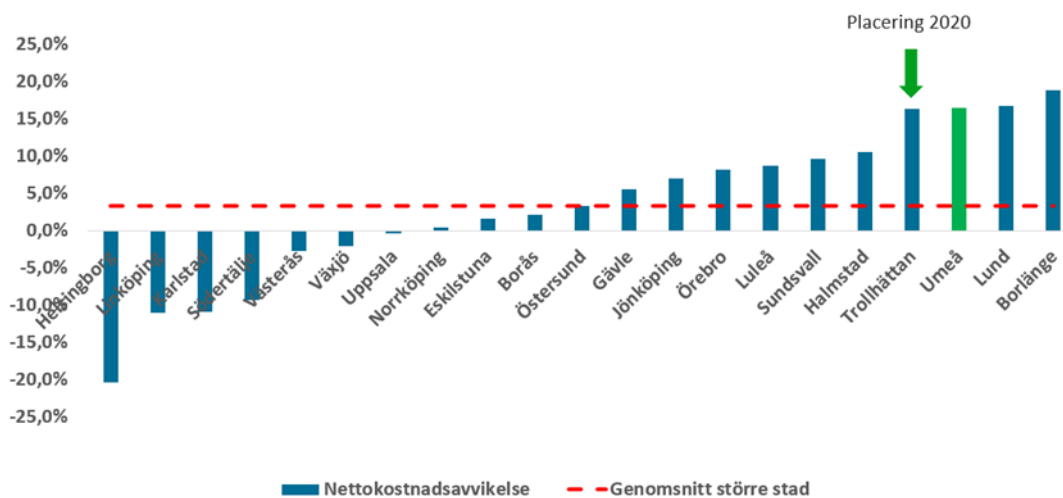
Nettokostnadsavvikelsens utveckling för Äldreomsorg i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 2 Nettokostnadsavvikelse Äldreomsorg för större städer år 2021, i procent

Källa: Kolada

Nettokostnadsavvikelsen för Umeå Kommun har varierat under de senaste 5 åren. År 2021 motsvarar avvikelsen 188 miljoner kronor för Umeå Kommun. Vilket betyder att kostnaden för kommunens äldreomsorg är högre än den förväntade kostnaden med tanke på strukturen.

Nettokostnadsavvikelsen har ökat emellan 2010 och 2021 med motsvarande 41 Mnr. När vi gör jämförelsen av nettokostnadsavvikelsen gentemot större stad ser vi att dessa följer samma

utveckling, dock ligger Umeå Kommuns nettokostnadsavvikelse markant högre jämfört med större stad.

Kostnadsutjämningsystemet förändrades 2019 vilket sänkte kommunens referenskostnad. (ca 9,2 mkr). Det innebär att man skall vara försiktig att jämföra 2018 med 2019.

Gruppen större stad ökade också sin nettokostnadsavvikelse mellan 2020 o 2021 men inte lika mycket som Umeå. De ökade från 2,9% (20,6 Mnkr) 2020 till 3,3% (24,4 Mnkr) 2021. Dvs 3,7 Mnkr att jämföras med våra 41,3 Mnkr.

Diagram 2 visar nettokostnadsavvikelsen för större städer år 2021 i procent och vi kan då se att Umeå Kommun placerar sig i den kvartilen med högre avvikelse med våra 16,4%. Den kommun som har mest är Borlänge med 18,9% och den som har minst är Helsingborg med -20,3%.

I förhållande till 2020 så har Umeå en högre nettokostnadsavvikelse 2021, vid jämförelse med gruppen större stad så har kommunen ökat en placering.

Referenskostnadsutveckling jmf med egen nettokostnadsutveckling

Diagram 3

Netto- och referenskostnadens utveckling för Äldreomsorg i procent de senaste 5 åren, Umeå kommun

Källa: Kolada

Diagram 4

Netto- och referenskostnadens utveckling för större stad för Äldreomsorg, i procent de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Utvecklingen av nettokostnaden för Umeå Kommun har varierat kraftigt under perioden. Trenden över tid är att utvecklingen ligger runt 3%. Nettokostnaden är bruttokostnaden minus bruttointäkt, det vill säga vad verksamheten har kostat per invånare. Det har varit en stor rörlighet på detta utifrån grafen men i rena kronor är det inte så mycket. 2020 var det 9 698 kr/invånare och 2021 hade det ökat till 10 208 kr/invånare, en ökning med 510 kr.

Referenskostnadens utveckling har varit relativt konstant under perioden, en marginellt mindre ökning 2021 än tidigare år. Under perioden har utvecklingen varit 2,5% i snitt per år. Trenden är att utvecklingen av referenskostnaden är något minskande.

Utvecklingen av nettokostnaden för kommungruppen större stad har däremot i större utsträckning följt samma utveckling som gruppens referenskostnad. 2021 ökade större stads referenskostnad med 3,3% medan Umeås endast ökade med 2,4%. Vi kan ju se att kommungruppen har en Corona effekt 2020.

Om vi tittar på referenskostnaden dvs en tänkt kostnadsnivå 2021 utifrån modellen;

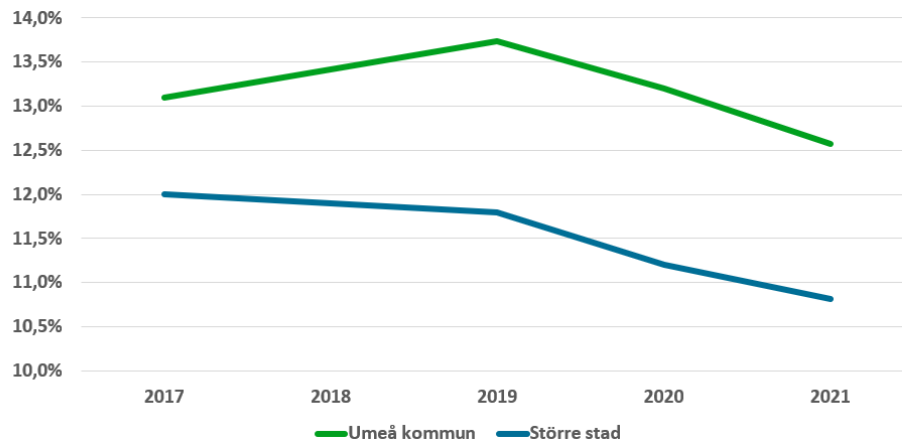
Umeå kommun	8 770 kr per invånare
Större stad	10 689 kr per invånare

Vilket innebär en skillnad om 1 782 kr per invånare. Vilket blir 250 miljoner kronor med Umeås befolkningsmängd.

Andel av populationen

Diagram 5

Andel av populationen 65+ i särskilt boende eller med hemtjänst i ordinärt boende i jämförelse med större stad

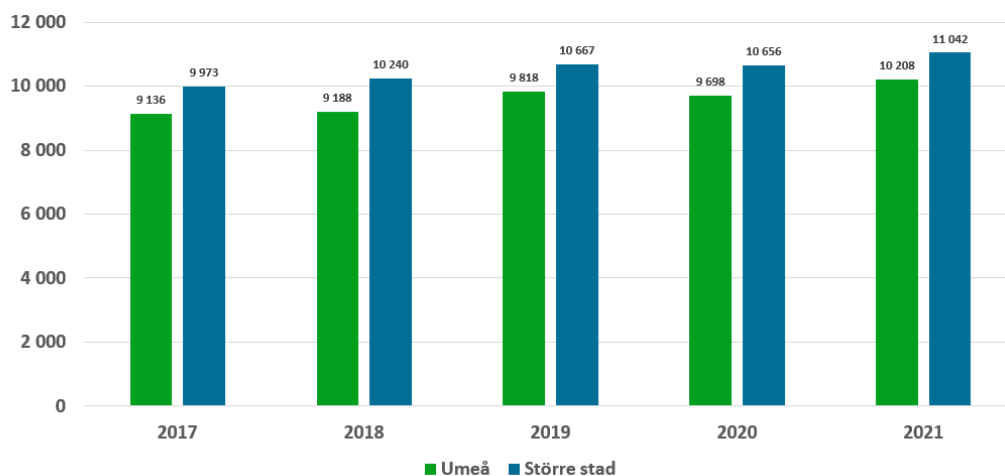
Källa: Kolada

Parametern som jämförs är andelen invånare 65+ i särskilt boende eller med hemtjänst i ordinärt boende i jämförelse med större stad. Alla kommuner utgår ifrån Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso- och Sjukvårdslagen, vilken reglerar kommunernas äldreomsorg och annan socialtjänst. Umeå kommun har en högre andel invånare 65+ i särskilt boende eller med hemtjänst i ordinärt boende än större stad. I snitt under femårsperioden är skillnaden 1,6 %, denna skillnad har varit ganska konstant under de tre sista åren.

Analys av nettokostnadsjämförelse

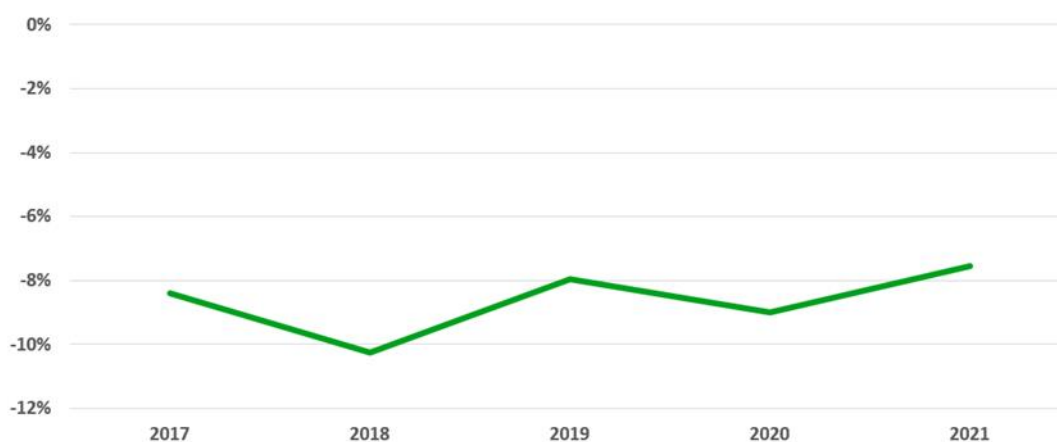
Diagram 6 Nettokostnadens utveckling för Äldreomsorg i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Källa: Kolada

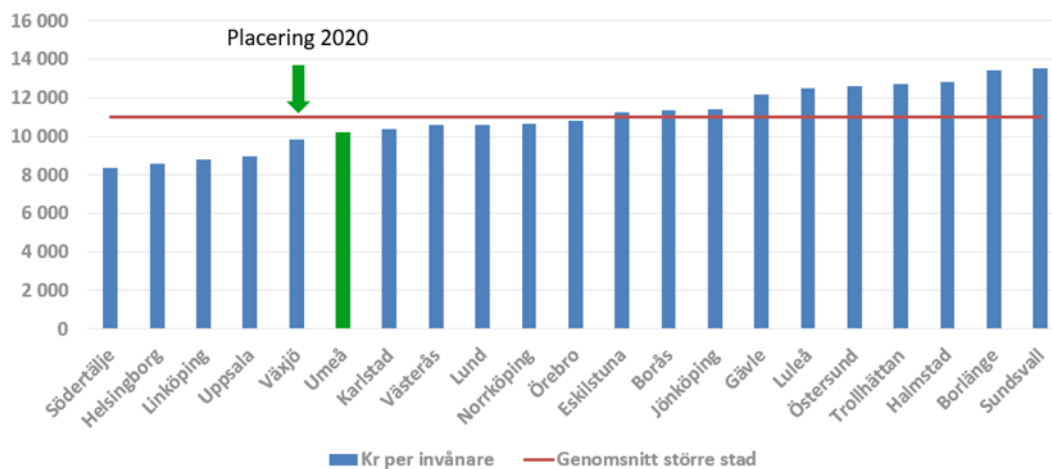
Diagram 7 Procentuell avvikelse i nettokostnad för Äldreomsorg jämfört med större stad de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 8 Nettokostnad Äldreomsorg för större städer år 2021, kr/invånare

Källa: Kolada

Nettokostnadens utveckling de senaste åren i kr/invånare visar att Umeå Kommuns äldreomsorg har lägre kostnad per invånare jämfört med större stad. 2021 bedrev vi vår verksamhet 834 kronor billigare per invånare jämfört med större städer. Kostnaden har ökat från 2017 till 2021 både för Umeå Kommun och större stad där ökningen är 1072 kr/invånare för Umeå Kommun och 1 069 kr/invånare för större stad. Så nettokostnaden har ökat under perioden i ungefär samma nivå som större stad. Därmed är den procentuella avvikelser emellan dessa relativt konstant.

Vid jämförelse med större stad och åren 2021 och 2020 så har Umeå kommun ökat en placering. Sundsvall är den kommun med högst nettokostnad per invånare med 13 568 kr per invånare, vilket är 3 360 kr mer per invånare än Umeå kommun.

Sammanfattande analys

För äldreomsorgen inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2021, 16,4 % eller 188 mnkr.

I analysen av äldreomsorgens avvikelse handlar det främst om att Umeå har en högre andel invånare 65 år eller äldre med särskilt boende eller med hemtjänst. Medelåldern i hemtjänst är lägre i Umeå än större stad. Kostnaden per brukare i särskilt boende är högre jämförbart mot större stad medan den är lägre i hemtjänsten.

Som ett led i det arbetet kan det därför innebära att servicenivåer behöver ses över och anpassas och där en fortsatt förflyttning av kommunens insatser behöver ske från vård- och omsorgsboende till hemtjänst och förebyggande insatser för att garantera en långsiktigt hållbar äldreomsorg. Samt fortsätta införandet av digitala insatser och trygghetsskapande teknik.

Nettokostnadsjämförelse Kulturverksamhet

- I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige i uppdrag till berörda nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser enligt en anvisning från kommunstyrelsen. Dessa analyser har utgjort analysunderlag planeringsprocess för 2023. Uppdraget är därmed avslutat. Efter utvärdering av den nya planeringsprocessen ska dessa analyser fortsättningsvis utgöra ett analysunderlag som en del i ordinarie planeringsprocess.
- Uppgifterna är hämtade från kolada.se förutom uppgifter om kostnadsslag/intäkter som hämtats från SCB.se. Uppgifterna beskrivs i kr/invånare, procent och mnkr.
- Ingen kontakt med några övriga kommuner har gjorts för att ytterligare jämföra redovisningen av kulturnettokostnader.
- Kulturverksamhet är till stora delar en frivillig verksamhet som påverkas av befolkningstillväxt men inte i samma utsträckning som exempelvis äldreomsorg och skola.
- Kulturverksamhet utgörs av allmän kultur, bibliotek, musik- och kulturskola samt stöd till studieorganisationer

Nettokostnader/invånare Umeå 2021

- Nettokostnaden uppgick 2021 till 2 562 kr/inv, dessa fördelades per verksamhet enligt:
 - Allmän kultur 1429 kr/inv.
 - Bibliotek 773 kr/inv.
 - Musik-/kulturskola 268 kr/inv.
 - Stöd till studieorganisationer 92 kr/inv.
- fördelning per kostnadsslag/intäkt enligt:
 - Lämnade bidrag 859 kr/inv.
 - Löner 810 kr/inv.
 - Lokaler 667 kr/inv.
 - Övriga kostnader¹ 398 kr/inv.
 - Intäkter -173 kr/inv.
- Nettokostnaderna för kulturverksamhet år 2021 fördelades mellan kommunens nämnder procentuellt på följande sätt
 - Kulturnämnden 43%
 - Kommunstyrelsen, kulturverksamhet 24%
 - Tekniska nämnden, kulturlokaler (Väven mfl), städ, IT 29%

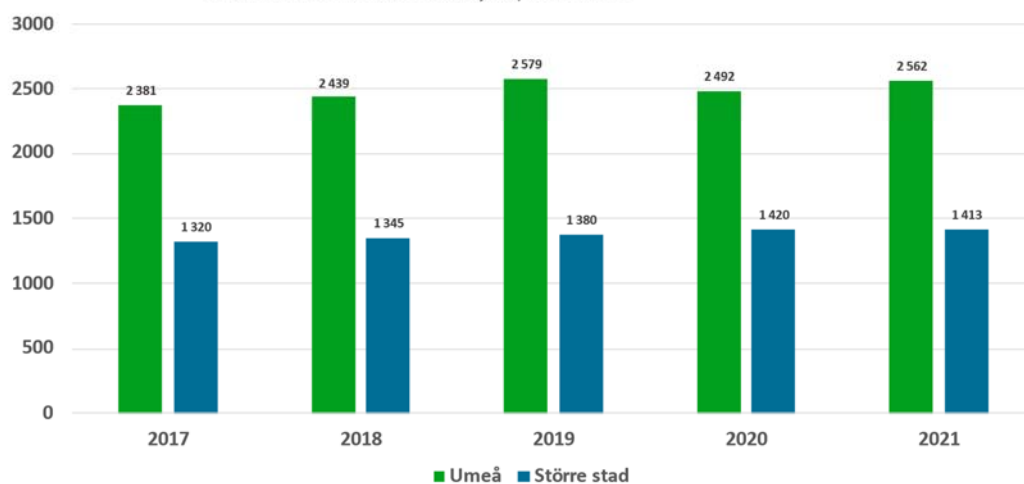
-
- ¹ Dessa kostnader utgörs av kapitalkostnader (avskrivningar på gjorda investeringar på exvis Väven), köp av huvudverksamhet (Jazzfestivalen), inköp av varor (exvis böcker, tidningar) och tjänster (exvis artistgager, bemanningstjänster), fördelade kommungemensamma kostnader, städ, IT, stödfunktioner för ekonomi, personal och kommunikation m.m

- Kommunstyrelsen, kapitalkostnader samt kommundemensamma kostnader 4%
- Kostnaderna för stöd till studieorganisationer har ökat med ca 30% jämfört med ifjol. Det beror på att ett bidrag på 2,9 mnkr från KS Utvecklingsanslag borde ha redovisats på verksamhet 475 Högskoleutbildning. Felet upptäcktes efter det att inrapportering gjorts till SCB.
- Kulturverksamhetens andel av Umeå kommuns totala driftskostnader är 3,9% (2017 4,0%)

Nettokostnadsutveckling 2017 – 2021

- Umeå har högst nettokostnader för kulturverksamhet i jämförelse med större städer. Nettokostnaderna har ökat med 7,6% (6,7% om det inte redovisats fel gällande stöd till studieorganisationer) under perioden från 2 381 kr/inv. till 2 562 kr/inv (335,6 mnkr). Motsvarande siffra för gruppen större städer är en ökning med 7,0%.
- Umeås nettokostnader för kulturverksamhet var 81% (avvikelsen motsvarar 150 mnkr) högre än gruppen större städer år 2021. 2017 80% högre i Umeå.
- Lämnade bidrag till kulturbolag, föreningar, festivaler, studieorganisationer och stipendiater är de kostnader som avviker mest. År 2021 hade Umeå 210 % högre kostnader för lämnade bidrag, avvikelsen motsvarar ca 76 mnkr. 2017 var den siffran 190 % (avvikelsen motsvarade ca 62 mnkr). En större ökning skedde i Umeå mellan 2020 och 2021 vilket kan förklaras av den felrapportering som nämnts ovan gällande studieorganisationer samt engångsinsatser som gjordes under 2021 för att återstarta kulturlivet efter pandemin.
- Lokalkostnaderna var 150% högre i Umeå året 2021 vilket motsvarar ca 52 mnkr. Motsvarande siffra 2017 var 146% och ca 43 mnkr. Umeås lokalkostnader utgörs av Väven, alla folkbibliotek, depåbiblioteket, kulturskolan (delar av Hamnmagasinet och Midgårdskolan). Kvaliten på redovisningen har under denna period förbättrats då samtliga folkbibliotek som är integrerade i skolor numera redovisas som en kulturkostnad och inte skolkostnad. Ett rimligt antagande är att Umeås höga lokalkostnader beror på att många av kommunerna saknar ett kulturhus av Vävens storlek.
- Löner, övriga kostnader samt intäkter var sammantaget år 2021 19% högre i Umeå vilket motsvarar ca 22 mnkr. Motsvarande siffra 2017 var 27% vilket då motsvarade ca 28 mnkr. av Förklaringar till minskningen kan kopplas till att kapitalkostnaderna minskat, en följd av att de initiala investeringar som gjordes på it och teknik i Väven med fem års avskrivning inte längre genererar några kapitalkostnader. Pandemin under 2020 och 2021 har också inneburit mindre övriga kostnader. Intäkterna för statsbidrag har ökat sedan 2017 vilket också påverkat minskningen.
- Uppdelat per verksamhet så avviker Umeås kostnad jämfört med större städer för allmän kultur mest, 121% högre år 2021, motsvarande siffra 2017 var 119%. Musik-/kulturskola är den verksamhet som avviker minst (2% 2021).
- Ett rimligt antagande är att Umeås högre nettokostnader för kultur återspeglas i att nöjdheten hos medborgarna (SCB-medborgarundersökning kultur) även ligger på högre nivåer än jämförbara städer under perioden.

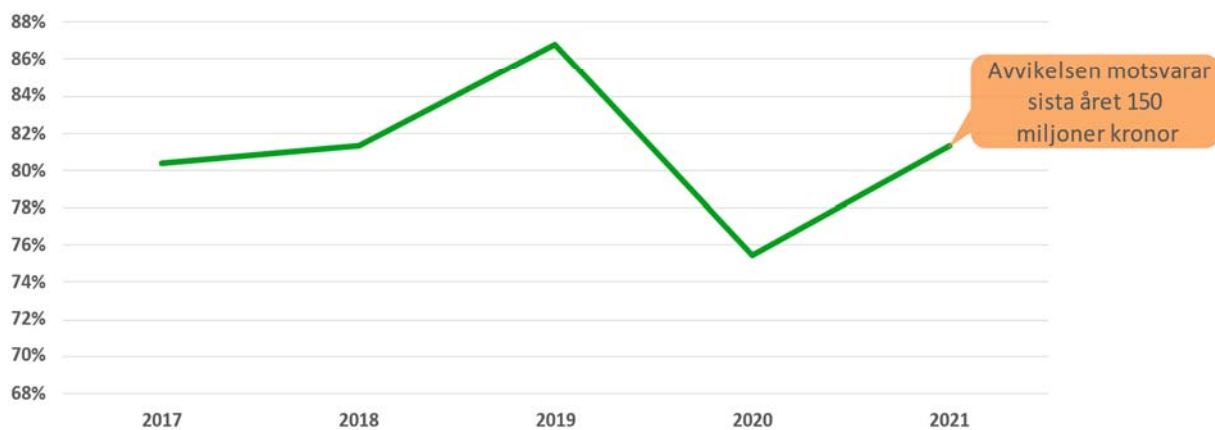
Diagram 6 Nettokostnadens utveckling för kulturverksamhet i jämförelse med större stad de senaste 5 åren, kr/invånare

Källa: Kolada

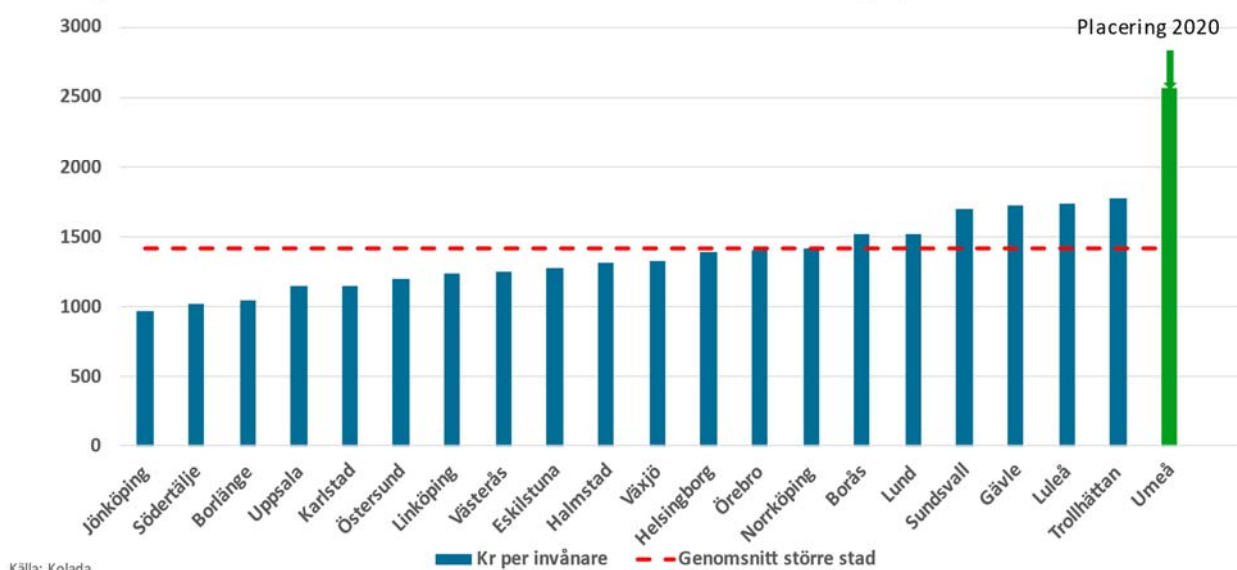
Diagram 7 Procentuell avvikelse i nettokostnad för kulturverksamhet jämfört med större stad de senaste 5 åren

Källa: Kolada

Diagram 8 Nettokostnad kulturverksamhet för större städer år 2021, kr/invånare

Nettokostnadsjämförelse fritidsverksamhet

Bakgrund

I samband med beslut om budget 2021 gav Kommunfullmäktige i uppdrag till berörda nämnder att analysera nettokostnadsavvikelser samt nettokostnadsjämförelser. Dessa analyser har utgjort analysunderlag i planeringsprocess för 2023. Uppdraget är därmed avslutat. Efter utvärdering av den nya planeringsprocessen ska dessa analyser fortsättningsvis utgöra ett analysunderlag som en del i ordinarie planeringsprocess.

Uppgifterna hämtas ur Kolada, dock är inte Kolada standardiserat när det gäller fritidsverksamhet, vilket gör det svårt att göra korrekta jämförelser av kostnader utan att gå djupare och se till strukturen inom respektive kommun.

Nettokostnadsjämförelsen baseras på utvecklingen senaste 5 åren. Jämförelser görs mot gruppen "större stad", vilket är kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten. I gruppen ingår 21 st kommuner, dessa är: Borlänge, Borås, Eskilstuna, Gävle, Halmstad, Helsingborg, Jönköping, Karlstad, Linköping, Luleå, Lund, Norrköping, Sundsvall, Södertälje, Trollhättan, Umeå, Uppsala, Västerås, Växjö, Örebro och Östersund.

Nettokostnad Umeå kommun

Av Umeå kommuns totala driftkostnad år 2021 uppgick fritidsverksamheten till 3,8%. Detta är en minskning från 2017 då andelen var 4,2%.

I Umeås nettokostnad för fritidsverksamhet ingår förutom intäkter och kostnader i Fritidsnämndens redovisning, även delar som finns under Tekniska nämnden (lokaler, städ, IT) samt Kommunstyrelsen (kapitalkostnader, kommungemensamma kostnader).

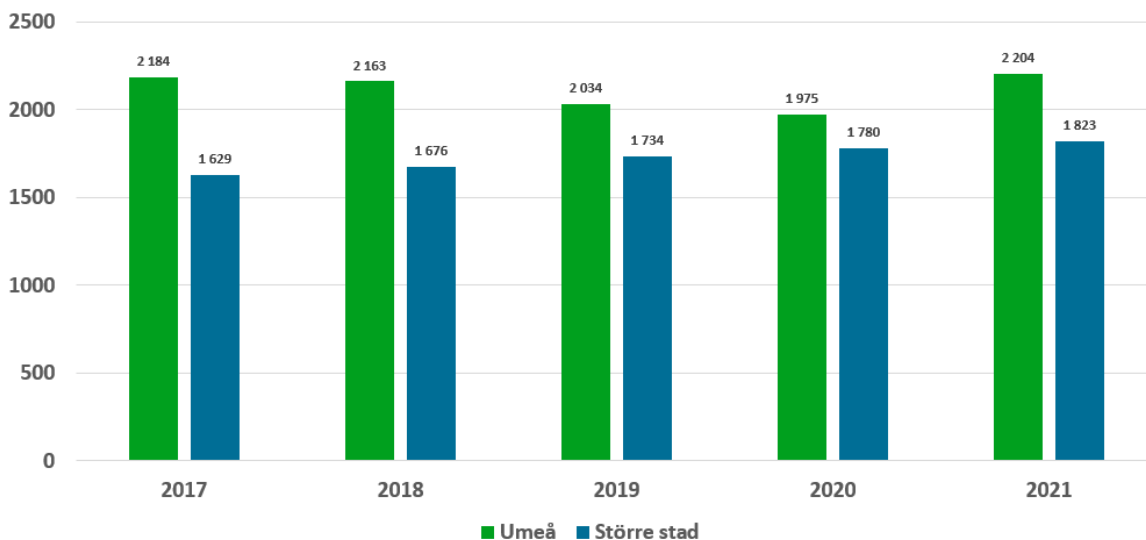
Umeås nettokostnad för fritidsverksamhet år 2021 var 2 204 kr/invånare (288,7 mnkr) och fördelades enligt nedan;

- Intäkter -435 kr/inv (-57,0 mnkr)
- Löner 673 kr/inv (88,2 mnkr)
- Lämnade bidrag 229 kr/inv (30,0 mnkr)
- Lokalkostnader 1 177 kr/inv (157,2 mnkr)
- Övriga kostnader 560 kr/inv (73,4 mnkr)

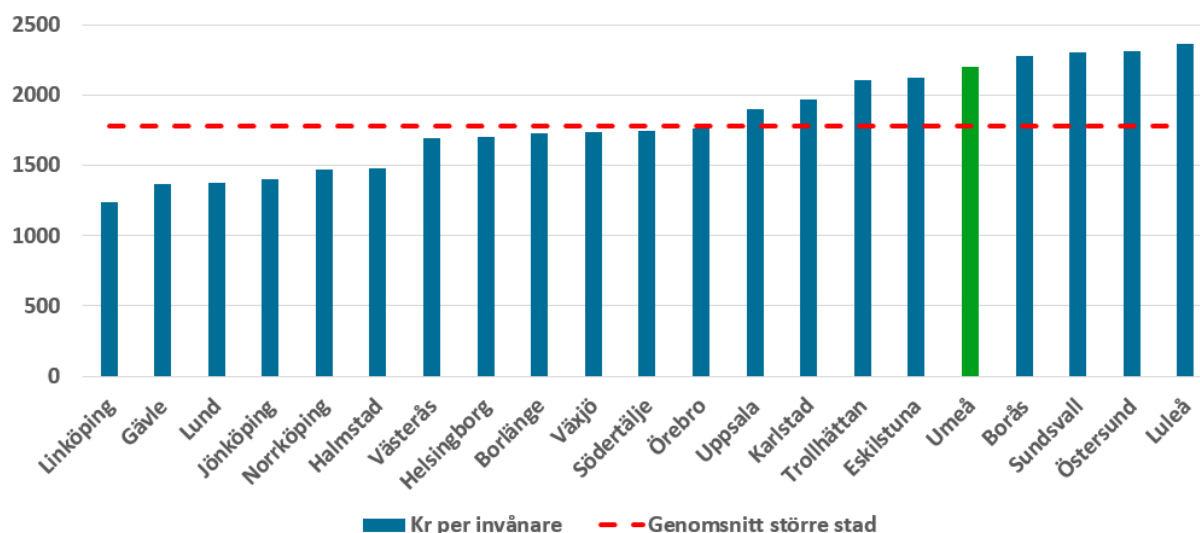
	2017	2018	2019	2020	2021
Antal invånare	125 080	127 119	128 901	130 224	130 997
Nettokostnad, mnkr	273,2	275,0	262,2	257,2	288,7
Nettokostnad, kr/inv	2 184	2 163	2 034	1 975	2 204

Nettokostnad jämförelse

De senaste fem åren har Umeå haft en högre nettokostnad per invånare jämfört med gruppen större stad. Umeås nettokostnad har dock bara ökat med 1% under perioden, från 2 184 kr/invånare till 2 204 kr/invånare. Motsvarande ökning för gruppen större stad är 12%.

Av de 21 kommuner som ingår i gruppen större stad är det endast fyra som har en högre nettokostnad än Umeå (år 2021). Tre av dessa kommuner ligger i norra delen av Sverige (Östersund, Sundsvall och Luleå). Ett kallare klimat kan vara en orsak till högre kostnader, exempelvis ställs krav från elitidrottsförbund på säsongslängder, vilket kan innebära att konstgräsplaner behöver värmas upp tidig vår/sen höst osv. Med ett kallare klimat kommer också ett ökat behov av inomhusanläggningar. Och med längre avstånd till andra kommuner blir möjligheten att nyttja varandras anläggningar mer begränsat.

Fritidsverksamheten är indelad i tre verksamheter (idrotts- och fritidsanläggningar, allmän fritidsverksamhet samt fritidsgårdar). Fördelningen av kostnader mellan dessa tre ser

ungefär lika ut för Umeå som för större stad (år 2021):

	<u>Umeå</u>	<u>Större stad</u>
Idrotts- och fritidsanläggningar	68,3 %	67,6 %
Allmän fritidsverksamhet	18,5 %	17,2 %
Fritidsgårdar	13,2 %	15,2 %

Idrotts- och fritidsanläggningar

Idrottsanläggningar, kr/inv	2017	2018	2019	2020	2021
Större stad	1 094	1 123	1 164	1 231	1 233
Umeå	1 534	1 462	1 379	1 344	1 506
Diff i kr	440	339	215	113	273
Diff i %	40%	30%	18%	9%	22%

2017 hade Umeå 40% högre nettokostnad jämfört med större stad. Flera större anläggningar tillkom då (Navet, Marielundshallen samt Midgårdshallen). Åren därpå sänktes nettokostnaden men år 2021 ökade den igen och var då 22% högre jämfört med större stad. Två större anläggningar tillkom 2021 (Thoren arena och Jubileumshallen på Teg) och flertalet renoveringar av idrottsanläggningar genomfördes vilket har medfört högre lokalkostnader.

Att Umeå har högre nettokostnad jämfört med större stad antas främst bero på att Umeå har ett väldigt brett utbud av anläggningar. Umeå har en mångfald av föreningsliv, både bredd och elit, vilket fordrar bra anläggningar sommar som vinter. Det finns ett starkt elitidrottsgymnasium samt idrottshögskola, dessa samt idrottsförbunden ställer också höga krav på anläggningarna.

En parameter som man bör ta hänsyn till vid jämförelse med andra kommuner är hur lokalkostnaden för skolidrottshallar har fördelats mellan fritidsförvaltning och utbildningsförvaltning. I Umeå fördelas kostnaden 100% på fritid även fast skolor använder flera av hallarna dagtid. Hur övriga kommuner har fördelat kostnaden syns inte i Kolada. Ytterligare en parameter som gör det svårt att jämföra nettokostnaden är att vissa kommuner har sina anläggningar i bolag, vilket medför att kostnaden för dessa anläggningar inte ingår i kommunernas nettokostnad i Kolada.

Fritidsgårdar

Fritidsgårdar, kr/inv	2017	2018	2019	2020	2021
Större stad	264	271	274	266	277
Umeå	249	256	279	263	291
Diff i kr	-15	-15	5	-3	14
Diff i %	-6%	-6%	2%	-1%	5%

Umeås nettokostnad per invånare gällande fritidsgårdar har senaste åren varit relativt lika större stad. Vissa år har Umeås nettokostnad varit lite lägre men år 2021 var Umeå 5% högre

än större stad. Att Umeås nettokostnad ökade år 2021 kan förklaras med lägre intäkter det året. I nettokostnaden år 2020 ingår bl a ett statligt corona-stöd vilket inte finns med i samma omfattning år 2021. År 2021 har dessutom bidrag från arbetsförmedlingen minskat betydligt jämfört med år 2020.

Umeå har 13 mötesplatser för ungdomar, samt 1 för vuxna med funktionsnedsättning. Hur många mötesplatser andra kommuner har finns inte angivet i Kolada varför det är svårt att jämföra nettokostnaden.

Allmän fritidsverksamhet

Allmän fritidsverksamhet, kr/inv	2017	2018	2019	2020	2021
Större stad	271	282	297	284	313
Umeå	401	445	376	368	407
Diff i kr	130	163	79	84	94
Diff i %	48%	58%	27%	30%	30%

I allmän fritidsverksamhet ingår bl a utbetalning av föreningsbidrag som år 2021 uppgick till ca 30 mnkr. I Umeå betalar föreningar subventionerad taxa för att nyttja anläggningarna och samtidigt kan de söka aktivitetsstöd som för år 2021 uppgick till 13 kr/deltagare och tillfälle. Vissa andra kommuner har i stället 0-taxa, vilket innebär att föreningar nyttjar anläggningarna gratis, men då är också aktivitetsstödet lägre. Exempelvis har Luleå kommun 0-taxa och ett aktivitetsstöd på 5 kr/deltagare och tillfälle (år 2021).

Detta innebär att Umeå har högre intäkter, men samtidigt högre kostnad för aktivitetsstöd. En fördel med Umeås struktur är lokalnyttjandet, föreningar som betalar för sig tenderar att avboka tider som ej behövs, och lokaler kan frigöras till andra intresserade.

Men att jämföra nettokostnaden med andra kommuner blir även i detta fall svårt då uppgifterna i Kolada inte visar nog mycket information om andra kommuners struktur.